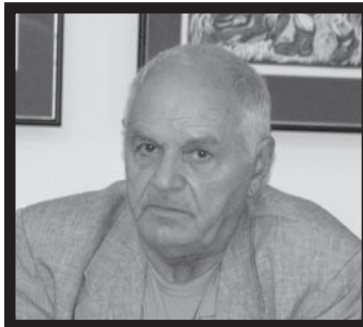

Некролог

Obituary

ЮРІЙ ІЛЛЕНКО (1936–2010)

15 червня помер **Юрій Ілленко** – кінематографіст Божою милістю, чия творчість давно стала класикою вітчизняного і світового кіно. Операторська робота у фільмі «Тіні забутих предків» є визнаним шедевром пластичної культури, надбанням усіх, хто любить і шанує Десяту музу.

Початок режисерської кар'єри Ю. Ілленка сповнений драматизму. Його перша картина «Криниця для спраглих» була піддана офіційному «прокляттю» і приречена на забуття: надто вже нетрадиційним і трагічним виявився образ України. Тільки через два десятиліття стрічку змогли побачити й оцінити глядачі. Криза цінностей традиційної цивілізації – в основі екранізації повісті Миколи Гоголя «Вечір на Івана Купала» з її дивовижно експресивним космосом людських душ. І так само заборона. Не менш драматичні перипетії супроводжували історію «Білого птаха з чорною ознакою» – притчу про долю народну, про конфлікт цінностей і світоглядів. Ще одне покладення на пріснопам'ятну «полицю»...

Потому була смуга відносних невдач. Митець подолав і її. Його фільми кінця 1980-х – «Солом'яні дзвони» та «Лебедине озеро. Зона» – мали голосний фестивальний резонанс, а остання стрічка стала єдиною, що отримала одразу дві відзнаки позаконкурсного показу Каннського кінофестивалю.

Роки української незалежності виявилися для митця так само конфліктними. За два десятиліття – лишень одна картина. Зате кільканадцять сценаріїв, книги, серед яких – супероригінальна тритомна «Доповідна Апостолові Петру», малярські роботи, успішна педагогічна діяльність. І навіть коротка спроба держав-

ницької роботи на посаді голови Держкінофонду України...

«Молитва за гетьмана Мазепу», поставлена на початку нинішнього століття, справила враження вибуху – звичної естетики, звичних уявлень про Україну та її історію. Далеко не всі, у тому числі й кінематографісти, прийняли фільм. Одначе

саме ця робота митця спровокувала відродження інтересу до вітчизняного кіно у громадськості, означила початок тектонічних зрушень у суспільній свідомості.

Не всі поділяли й політичні погляди Юрія Ілленка, які він не приховував в останні роки. Тут він також звично для себе прагнув максими – моральної, світоглядної, ідеологічної. Біль за долю України, її народу, її культури промовляв у всіх текстах великого художника – кінематографічних, літературних, публіцистичних, малярських. Той біль він полишає нам, як і весь скарб, напрацьований ним за півстоліття яскравого, неповторного життя в мистецтві.

Ю. Ілленко знаний і як академік, один із фундаторів Національної академії мистецтв України. Його внесок в екранну культуру та її осмислення навряд чи можна переоцінити. Попереду пізнання спадщини, залишеної великим майстром.

...Він пішов із життя в день народження свого великого побратима по мистецтву Івана Миколайчука. Наче зійшлися вони того дня, тієї години – знову, як колись. Аби простерти руки над Україною, аби захистити її від наруг, аби виформити її прекрасний образ.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Національна спілка кінематографістів України